

Broad Wevez

JAZZ E BREIZ

pe

Philippe Briand

war al leur

N° 39

BRUD NEVEZ

Kelaouenn vrezoneg mizieg

N° 39 - MIZ DU 1980

Rener : Andreo Merser

Sekretour : Jakez Salaun

An oll lizerou ha skridou a zo da veza kaset da : BRUD NEVEZ, 6 ru Beaumar-chais, 29200 BREST.

Priz an niverenn-mañ : 8 lur

Koumanant-bloaz :

- priz ordinal : 60 lur
- koumanant-skoazell : azaleg 80 lur
- studierien, soudarded : 40 lur
- broiou estrañjour : 80 lur

Eur houmanant-bloaz a dalvez evid 10 niverenn.

Ar chekennou-bank a zo da veza kaset war eeun da : Brud Nevez, 6 ru Beaumar-chais, 29200 BREST.

Ar chekennou-post a zo da veza laket war C.C.P. Brud Nevez 893-94 P Roazon.

I.S.S.N. : O399-7014

Disklériet hervez al lezenn : pevare trimiziad 1980

C.P.P.A.P. : n° 34.627

Ar merour : P.-M. Mevel

Moulet gand Ti-moullerez ar Martolod, er Gelveneg (Imprimerie du Marin, Le Guilvinec).

C. evid an oll bennadou.

N'eus ket a aotre d'embann eur pennad diwar Brud Nevez, heb beza bet an aotre d'henn ober.

Ar skridou hag ar pennadou a vez embannet e « Brud Nevez », n'emaint ket da veza laket war gont ar gelaouenn heh-unan, war gont ar re o-deus skrivet anezo hebken.

Ar skridou ne vint ket embannet a vo kaset en-dro ma vez tu.

TAOLENN

Golo gand Maya :

- Digoradur : Chom da huñvreal ?	2
- Naig Rozmor : An disglaoier	5
- H. Gaudart : Mojenn al loaiou-dour	6
- Corentin Bouard : Frajilite an dud yaouank	8
- Kerlann : Merhedou Lokenole	11
- Andre ar Gac : Jazz e Breiz, pe Philippe Briand war al leur	13
- L. Conq : Hekleo Traoñ Bouzar	20
- P.-M. Mevel : Barzonegou da lenn ha da adlenn	30
- Lizerou	31

DIGORADUR

CHOM DA HUNVREAL ?

Da weled, n'aje ket re fall oll an embann leoriou e bro-Hall. Tost da 27.000 a leoriou eo a vez embannet en eur bloavez e Frañs a-bez, gand 400 embanner pe war-dro, hag a vez greet ganto evid 8 milliard a aferiou ar bloaz. 380 milion a skwerennou eo a vez mouillet, ha well-waz, e vez tennet 23.000 skwerenn euz peb romant, 5.000 euz al leoriou-istor, 2.400 euz al leoriou-barzoniez pe peziouc'hoari. Sed aze, a dra zur, peadra da lakad eur brezoneger da hunvreal.

Ne glever er poent-mañ koulskoude nemed komz euz ar « grizzenn » a zo o ren war dachenn an embann. Ha nevez 'zo, pa 'z eo bet diskuillet da biou e oa bet roet ar prizou « Goncourt » he « Renaudot », ez eus bet komzet forzig war ar chadennou tele koulz ha war ar hazettenu, euz an diézterior brasoh-brasa a vez e bro-Hall da embann leoriou.

Abaoe ma 'z eo bet divizet gand ar gouarnamant e vije « libr » priz al leoriou, eo bet laket ar marhad war e gembend-all. Dond a ra bremañ a-benn ar supermarhajou - ha ne oant ket ken troet-se da werza leoriou araog - da werza beteg un hanter gwelloc'h-marhad evid na ra al leorierien. Nemed gand ar re genta, ne vez gwerzet nemed al leoriou a zo warno ar muia a glask, e-keid ha ma ne 'z eer ken da di al leorierien nemed da brena al leoriou na gaver ket e leh all.

Ma 'z eo riskluz ar stumm nevez-mañ da werza al leoriou evid eur halz a leorierien, ez eo muioh c'hoaz evid an embannerien. Ne vez ar re-mañ ken o reded nemed war-lerh ar « best-seller » a vo gwerzet deg milierou a skwerennou anezañ hag a roio dezo an tu d'ober gonid. Tiez 'zo n'embannont ken med serten leoriou, hag int sur da gaoud gonid ganto. Embannerien all, hag i anavezet, a vez ankeniet da nompac' kaoud war eun nebeud leoriou hebken ar gonid o-deus ezomm evid derhel da embann leoriou all war goll. Embannerien all c'hoaz a vez debret ha lonket gand brasoh evito : a-benn brañañ e teu a-benn 11 ti nemedken d'ober 40 % euz an aferiou a vez greet gand an oll embannerien asamblez. Peadra da zoñjal...

2

Peadra da zoñjal muioh c'hoaz evid ar vrezonegerien a zo ahanom. War a zeblant, koulskoude, n'a ket ken fall ze an traou evid embannerien 'zo e Breiz - med leoriou galleg an hini ah embannont. Gouenn a zo war seurt leoriou, pe e vijent leoriou istor, pe eñvorennou, pe draou all mamez. A-wechou e vez tennet beteg 5.000 skwerenn hag ouspenn anezo.

War dachenn al leoriou brezoneg avad, ez eo disheñvel an traou c'hoaz. En eur stumm - mez en eur stumm nemedken - ne heller ket lavared e vije ken « berr » buhez eul leor brezoneg hag hini eul leor galleg. Unan galleg, ma ne vez ket gwerzet bremañ dindan teir zizun, gand harp ar tele, ar radio, ar pennadou burutella hag ar bruderez war ar hazettenu, a lavarer eo tonket da jom heb ober berz, ha ne vo ket adembannet, ma ne vez ket distruijet. Eul leor brezoneg a heller lakad meur a vioavez d'e werza, med n'eo ket se eo a ra afer an embanner. Meur a zizunvez, meur a viz a-wechou, a zo ezomm araog gweleu eur renta-kont war ar helouennou. Beteg 3 pe 4 mis a zo ezomm ive araog na vije kavet al leor da brena e Breiz a-bez, en eun dibab a staliou nemedken. E-giz-ze eo ema ar hoñvers, ha n'eus ket da gredi e cheñchfe buan an traou deuz an tu-ze.

N'eo ket heb rézon neuze eo e vez embannet eur halz euz al leoriou brezoneg dre offset, evel m'eo bet diskouezet en eur studienn a zo bet embannet er gelaouenn-mañ n'eus ket pell. Marhamatoh eo, ha surroh e ver da werza, hag advouilla ësou a heller. Zoken ma heller bremañ ober moulladennou a-zaore dre offset, evid an dud, peurlesia, n'eo ket « gwir leoriou » eo a vez mouillet evelse.

Derhel a raim, evel just, da lakad ol leoriou e gwerz er staliou. Med poueza war ol lennerien a fell daom ober memestra evid ma prenjet, ha ma prenjet dre lizer. Ma tivizfa na pa veze nemed an 2/3 euz koumananterien ha lennerien « Brud Nevez » prena al leoriou nevez dre lizer, kerkent ha ma 'z int deuet er-mêz, e vije ézeteet deom euz an hanter al labour-embann.

Setu perag eo e teuom d'ober diou ginnigadenn d'ol lennerien :

1 - Ma prenjet dioustu eur skwerenn (pe... meur a hini !) euz an daou leor a zo nevez deuet er-mêz, unan gand Emgleo Breiz, hag egile gand Brud Nevez : « Geotenn ar Werbez » ha « Danevellou euz an amzer-vremañ ». Ma prenont dre lizer e vint buannah servijet, se zo skîler.

2 - Med gwelloc'h a hellom kinnig c'hoaz. Peogwir ema goueliou an Nedeleg hag an Deiz Kenta ar bloaz o tostaad, eo prena diganneom evid 100 lur a leoriou en eun taol. Prena evito, evel just, med prena ive da brofa d'o

3

zud, d'o mignoned, d'o hamaraded, 'benn fin ar bloaz.
War eur bajenn all, e kinniger deoh eul listennad a draou
da brena er stumm-ze evid 100 lur - hag a roio deoh an tu,
ouspenn, da espern eun toullad gwenneien.

* * *

Med n'eo ket toud. Eun dra eo embann leoriou, eun dra
bennag all embann eur gelaouenn. Ha soñjal a hellit eo
war greski eo a dalhmad on dispignou. Evel peb unan, ez
om ni ive paket e reuz ar prizion ne reont nemed mond
war greh, deuz 14 % zoken ar bloaz-mañ. Setu ma ranker
kreski priz ar houmanant diwar vremañ dioustu evel
m'o-deus greet kelaouennou brezoneg all, ha lakad
anezañ da 60 lur.

Med pa ne hell eur gelaouenn evel « Brud Nevez » beza
gwerzet koulz lavared nemed war goumanant, kaoud
koumananterien all n'eo ket eun dra ézet bepred. Ar
brasa ezomm on-nije koulskoude da gaoud ar buanna ar
gwella 250 koumananter all. Emaom o vond d'ober eun
tamm kampagn e-kerg ar zizuniou da zond da gaoud
anezo. Med pep hini eo a hellje sikour ahanom da ze.
Setu ma hellom ober deoh ar hinnigou all-mañ c'hoaz :

1 - M'ho-peus da adkoumananti, e hellit henn ober
bepred d'ar priz koz a 50 lur, en eur brena war eun dro
evid 50 lur a leoriou : gwelit an eil listennad a ginnigom
deoh war eur bajenn all.

2 - Ma fell deoh sikour ahanom da gaoud koumanante-
rien all, e hellit kaoud 3 goumanant evid 2, da lared eo
evid 120 lur nemediken (Evel just ne heller koumananti
d'ar priz-ze nemed tud ha ne vijent ket koumanantet
dija.).

3 - Bez' e hellit ive lakad eur skol, eun ti a re yaouank,
eun ti a re goz, eul levraoueg, da goumananti.

Trugarez deoh en araog. Diouz on tu, e klaskom
dalhmad gwellaad « Brud Nevez » evid ma kavjeh
bewech gwelloh ho kont o lenn ahanom. Hag azaleg ar
bloaz a zeu, on-nevo eun toullad nevezentiou da ginnig
deoh, koulz e keñver danvez hag e keñver stumm.

N'eo ket ar houlz da jom da huñvreal, forz pegen stard
eo en em gaoud er mareou-mañ.

AN DISGLAOIER

Dindan eun disglaoier seziz yell
E tigoras an abadenn,
Eur gorventenn deuet euz a bell
War ar gêr vraz oa o tremen.

Dastumet on-dauo tostig,
Eun disglaoier da oll leve,
C'hoari morzed ouz morzedig
Da red-mad deom evid bale.

D'am derhel braig en disglao
E goudor hud an disglaoier,
Da vreh e-poa laket endro
Da zempladurez va zailler.

Setu penaouz dindan ar glao
E vroudus mud an tan gwasa,
Ar gwasa flamm, ar gwasa fo
A zo bet gwelet o tarza.

NAIG ROZMOR.

Rag e strad an dour, e veve Mari-Vorgan, c'hoar Roue Arzur, ar goantenn dezi daoulagad glaz, bleo hir melen, hag eul lost-pesk evid neuial e peb leh ha spluja buan beteg he falez gwer.

« Nag e karfen gweled anez I » a huñvree ar bugel.

« Na dostait ket re ouz ar riblenn, a huanade ar vamm baour; sur on ema-hi o hedal ahanoh, ma steredenn-a-houlou-deiz. Kared 'ra laerez ar baotred vihan digand o mammou, hag e vez lared e vezont cheñcheton e pesked-aour o seni telenn gand o angelloù evid plijadur ar rouanez. Sur on ema-hi, an diaoulez-se o hortoz ma riskifeh en dour evid kas ahanoh beteg he domani. Chomit e-tal al lojeiz, c'hoariit fur em-hic'henn ma boked-mae, ha na lakait ket ma halon da zrailla gand an anken I »

Stourm 'ree ar bugel ouz e hoantou hoaluz; koulskoude, en nevez-amzer, azezet er raoskl, en em zante gwan pa guze an heol a-dreñv dero ar hreh evid mond da skleraad tu-gin ar bed, ha pa zave goustadig ar vrwmenn a-uz d'an dour, rag e seblante dezañ neuze gweled e luhadenn ziweza eur bannad-heol, du-ze e kildro ar stêr, skeudenn vuan eur pennad-bleo melen. Hag ar muzig aevel deuet euz nebleh ? Daoust hag e veze kan an eostig e-diabell ? Pe kentoh, daoust ha ne veze ket ar vugale-pesk o seni war telenennou ar palez gwer gand o angelloù aour ?

Hag e-giz-se, foll a hoant hag a garantez, en em daolas ar bugel en dour, hag en em silas daved rouanez an dourioù a gemeras anezañ ouz he halon sklaset.

Med evid frealzi eun tammiig ar vamm baour da voud laerezet he bugel digant, e strewas ar Vari-Vorgan war an dour, bokidi marzuz, roz ha gwenn, voulouz ha seiz - anvet ganeom « loaiou-dour ». Hag ar bleuniou-se, ma mén-loar, ken brao ha fur war-horre an dourioù siou, a lavar d'ar vugale vihan « arabad c'hoari war bord ar stêr » !...

Med ar bugel morgousket ouz bronnn e vamm, a huñvree hag a zoñj e karfe mond war niblenn ar stêr, ha neuial, neuial heb fin, beteg ma teufe ar Vorgan vrao da bokad d'e zioujod, ha da gemer e gorv skuiz etre he divhre gwenn... hag o-daou, briatet, e riskifent, sioulig, war-zu palez gwer an achantourez...

H. GAUDART, 24.10.79.

MOJENN AL LOAIOU-DOUR

Huñvreit dous war ma barlenn, aelig meleneg. Lakait ho tivreh en-dro d'am goug hag ho chod flour war ma bronn. Serrit ho taoulagad ha selaouit, ma ferlezenn a garantez, mojenn al loaiou-dour.

Gwelet ho-peus, roz ha gwenn, voulouz ha sez, barzoneg an nevez-amzer - ar bleuniou-se a zigor war-horre an dourioù siou ? Ar stêr a red, a lamm, a strew heh eonenn war ar rehier gludeg; pelloh, e teu da voud fur evel eul lenn hag eno, dindan heol klouar miz even e splann kened al loaiou-dour. Med gouzoud 'rit ne veze ket gwelet ar bokidi-ze en amzer koz-koz on tadou ?

* *

En amzer gwechall eta, pa holoe ar hoajou braz or bro en he fez, e veve eur vaouez hag he mabig en eul lochenn baour war bord ar stêr. A-dreñv al lochenn : ar hoad, toupog, teñval, enebour, ar bleizi o yudal ennañ hep paouez; dirag al lochenn : an dour, lufr, sioul, treitour... melezour hoaluz e-leh ma kare ar bugel sellé ouz e skeudenn o krena.

Hag e tremene o buhez, reuzeudig med leun a garantez.

Ar vamm he-devezet aon atao dre ma verze kuriusted braz he bugel.

« N'it ket da hoari er hoad don, ma labousig, paneved-se e veh tapet gand ar bleizi pe ar gorriganed ! »

« N'it ket da hoari re dost ouz bord ar stêr, ma heolig, paneved-se e veh tapet er raoskl hag er felu-glaz, hag e veh kaset d'an don gand ar Vari-Vorgan. »

Ma ne veze ket dedennet ar bugel gand ar hoadeg e veze karget e soñhou gand ar c'hoant mond da neuial er stêr. Ha seul vui ma prege e vamm deuz arvarou an dour, seul vui e veze dedennet gand ar burzudou divennet...

FRAJILITE AN DUD YAOUANK

WAR DON : PAOTR ELLIANT.

Ni'n oa eur hogig yaouank oa du-mañ ganim-ni,
Oa komañset da gana, mez bremañ ne ra mui.
Eun novez goude e goan, o tond eur soñj 'n e benn,
Me a rank mond en noz-mañ, war zigarez pourmen.

Me rank ober eur bale, eun droiad war ar mèz,
Da glask he merh Perina digand an intañvez,
Peogwir on anvet kogig gand oll dud ar vro-mañ,
Me garfe kaoud eur bolez vid en em divertisa.

P'am-eus an ano a gogig vid partaj,
Vo red din kaoued parez da gomañs ma menaj;
Perin, merh an intañvez, honnez a zo d'am grad,
Kanerez ha dañserez brillant he daoulagad.

Boñsoar, deoh-hu intañvez, setu me deut esprez
Da glask ho merh Perina da hanter-diegez,
Rag keit ha ma vem yaouank or-bo kontantamant
Ha plijadur asamblez heb chagrin na tourmant.

Ma merh-me zo abredig, eur bloavez c'hoaz,
Mar deo kontant ar bugel, me ne ran ket a gas,
Kousket eo en he gwele er penn-draof an ti
Moned a ran d'he haved da houllenn diganti.

Arsa, ma merh, emezi, na din-me lavaret,
Ha c'hwi zo kontant, paourig, da gaved eur pried ?
Berroh kavfet an amzer bremañ e-pad an hañv,
Ha tomma deoh ho kwele, goude, pa 'zeuy ar goañv.

« O ya, ma mamm, emezi, serten me zo kontant,
Demeuz a-greiz ma halon, da gaoud eur paotr yaouank,
Mar deo kaner ha dañser hag eur paotr delikad
Neuze am-eus espérañs d'ober tiegez mad. »

Neuze ar paotr-yaouank-mañ, a zo joauz ha ge
Hag a zistroas d'ar gêr, hed an hent e kane :
« Penaoz eta, Yann Gogig, te zo bet o vale,
Eun tamm 'maout diwezad oh anois deom an deiz.

Neuze tistroas ouzin gand eun êr da c'hoarzin,
Mar deo gwir on-me kogig, c'hwi zo eul louarn fin,
C'hwi pefe ar vadelez da vond bremañ raktal
Da anois ma dimezi beteg ar presital.

Ar c'hoarz war ma muzellou pa n'on ket vid mired :
« Ya, ma mignon, emezañ, me rey se ma reket
Moned a ran evidoh, beteg ar presibal
Rag merh an intañvez, evidoh n'eo ket fall.

« Boñjour deoh, Aotrou Person, me zo deut gand pres
Da houd ha c'hwi zimezfe eur hog hag eur bolez,
Pere o-deus dezir braz da veza uniset
Eun tammig a zo dija, o-deus en em choazet.

Neuze e respontas din, iveau 'n eur vousc'hoarzin :
« Deus amañ e-barz ar zal, kemer eur banne gwin,
Troet ez out bepred eun tammig d'ar gevier,
Ha 'teus klevet jamez vez dimezet ar yer ? »

Eskuzit, Aotrou Person, mar 'm-eus droug parlantet,
Maleur eo d'an dud yaouank, pere zo leshanvet,
Ar re a barlantan deoh, a zo daou zen yaouank,
A zezir beza uniset vel diou galon gontant.

Ar re a barlantan deoh, zo mal ha fumelenn
A zezir beza staget gand ar memez chadenn.
Unan ane triweh vioaz, an hini all pemzeg,
Zo pell braz en hivoud, 'hortoz beza dimezet.

« Ma ! èt d'ar gêr ma mignon, lar't dê dond d'an iliz,
Ha me o interojo, war darn a gatekiz;

Pa vez goulet digante, ne ouient netra
Demeuz ar zakramañchou, ar re briñsipalla.

Filet d'ar gêr, bugale, evid eur bloaz pe zaou,
Da hortoz m'ho-po desket, darn ar zakramañchou.
Neuze savas e ziouskoaz, me a gred e soñje,
Eun druez eo, emezañ, dimezi bugale !

Neuze e teuont d'ar gêr, o-daou en eur ouela.
Red e vo deom, emezo, doned da studia.
Red e vo deom studia, koulz en deiz hag en noz,
Mar ouefem ket re nevez, ni zesko ar re goz.

Tri pe bevar miz goude, e ya an intañvez
Da gaoud an Aotrou Person da lar'd dezañ : « Taol evez,
Rag ma merh zo lañgisant, eun tammig zo dija;
Seul vui avañs he hlefived, ya bepred war wella. »

Setu an Aotrou Person dezi 'n-eus lavaret :
« Lavarit dezo dont c'hoaz, hag e vint dimezet.
C'hwi avad, daou zen yaouank, a lavar ar person,
A oar 'n em goñvertisa heb mond d'ar mision. »

Memestra ez int bet dimezet hag eureujet,
Gras da veza eüruz, keit ha vint war ar bed,
Boneur a zezirom dê, keit ha vint er bed-mañ,
Ha goude pa vint maro, ar gloar da jouisa.

CORENTIN BOUARD.
Bet dastumet gand Kerlann.

MERHEDOU LOKENOLE

Merhedou Lokenole a zo merhed a stad
Na brizont ket da zañsal nemed gand paotred vad;
Merhedou Lokenole a zo merhed aladenn (1)
Diarhen, divouchouer, koef ebed war o fenn.

Merhedou Lokenole o-devez prometet
Moned en perhirinaj da Zant Yann benniget
Dre hrs an Aotrou Doue, da Zant Yann n'int ket êt
Rag e-barz e Plouganou ez int bet diskennet.

Ar person a lavare da zul en overenn-bred :
« Diwallit, merhed yaouank, gand aon e vefeh tromplet,
Diwallit, merhed yaouank, gand aon e vefeh tromplet,
Gand ar habiten Lablond hag e vartoloded.

Ar merhed a respontas euz a dron an iliz :
« Prezegit, Aotrou person, ni a raio or giz. »
Ne oa ket peurlavaret, na mad ar gousperou,
Ne oa ar merhed yaouank er gêr a Blouganou.

E-barz ti Mari Peron ez int bet diskennet,
O ! ya dre ma oa gante yahou martoloded,
Ar merhedou a drinke hag a lipe o beg,
Hag ar wazed a gane, a gane en galleg.

Hag ar wazed a gane, a gane en galleg
Hag ar merhed a hoarze dre na intentent ket,
Nemed eun dortez vihan deuz a vourk Karanteg
Honnez oa bet er gouent o teski ar galleg.

Honnez oa bet er gouent o teski ar galleg

Hag a bede mil... (2)

Ar wazed a lavare, seder o daoulagad,

Da verhed Lokenole, a-raog dont d'o huitaad :

« Mar befem-ni intañvien, gras dem na vefem ket,
Ni a zeui c'hoaz eur wech, c'hoaz eur wech d'ho kweled
Hag a zigaso deoh-c'hwi neuze eur chapeled,
Ha gwalennou arhant gwenn d'ho kamaradezed. »

Ha merhedou Lokenole en eur ouela lavare
D'ar Lablond ar habiten : « Ni or-bo keuz dit-te
Kenavo, dit-te Lablond, o ! Ya, p'emaout o vond,
Ni garje a-greiz-kalon e vijes c'hoaz o tond. »

Merhedou Lokenole a ouele war ar hê,
Da Lablond ar habiten... Allaz l partiet e
Lablond a zo partiet hag et e-mêz ar vro.
Ha merhed Lokenole a hortoz e zistro.

Me gred, da Lokenole, na zistroo biken,
Kaer o-devez ar merhed kavoud poan hag anken
Kaer o-devez ar merhed gouela dezañ doureg
Ne zeui ket da gana dezo toniou galleg.

Rag-se 'ta merhed yaouank, a galon, ni ho ped,
Ankounac'hait Lablond hag e vartoloded,
Ha bezit furroh en amzer da zoned
Furroh ma 'z oh bet, merhed, en amzer dremenet.

Bet dastumet gand Kerlann.

(1) aladenn : ?

(2) mankoud a ra dibenn ar werzenn.

JAZZ E BREIZ

pe

Philippe Briand war al leur

N'eus ket bet biskoaz skrivet kaiz tra e brezoneg diwar-benn ar jazz. Eo, kouiskoude. En eur leor a zo bet nevez adembannet, e heller lenn diwar-benn eul laz-seni « ne oa ennañ nemed morianed amerikan o c'hweza, o skraba, pe o skei binviou dianav gand eur jolori skrijuz lakaet da zonerez-dañsal. A-ziabarz o sefar diston ha divent e save a-varradou hir blejadennou krefiv ha gwigourou skiltr a roge diskouarn keltiad kizidig-meurbred Yun. Goude eun hanter-eurvez tousmab, e krogas ennañ aon na dorrf e Benn. A-drugarez Doue, da vouzar ez eas hebken (...) Bremañ oa goulionderet ha skarzet e glopenn gand an talabao morian-amerikanze. » (1)

Morianed o skraba, cholori skrijuz, safar diston, blejadennou krefiv, gwigourou skiltr, tousmab, talabao : sed aze, a-dra-zur, hag a ziskouez ne blije ket ar jazz d'or skrivagner. Daoust hag-eh avad n'eus ket Bretoned, forz pegen kizidig e hell beza o diskouarn a Gelted, hag a veve troet ive gand ar muzik jazz ?

Bez' ez eus, sur mad, peogwir ez eus bet embannet war ar gazetenn « Bretagne Nouvelle », e miz here diweza, eur pennad-kaoz, e brezoneg, etre Andre ar Gac ha Philippe Briand. Tabouliner eo bet kouiskoude hemaañ diweza en eur bagad euz Kemper, med « dihencha » e-neus greet buan. A-benn bremañ, eo deuet da zarempredi ar re vrudeta euz ar zonerien jazz.

(1) Yann-Vari Kerwerc'héz : En ur rambreal. Bet embannet evit ar wech kenta e 1943 gand « Skrid ha skeudenn », adembannet ar bloaz-mañ gand « Al Liamm ».

Oh adembann amañ ar pennad-kaoz-mañ (2), on-eus sofjet e vije plijet lennerien « Brud Nevez » o weled gand pegement a ampartiz hag a dan e hell eun den, eur brezoneger anezañ, komz eur ar seurt muzik ez eo dedennet ganti.

Lavarom c'hoaz ez a aliez Philippe Briand gand e gamaraded da zon muzik-jazz e bro-Zaoz hag e Kerne-Veur. Kemeret a ra perz e goueliou e beb seurt e Breiz, pa vez pedet da vond da zon enno.

* * *

Philippe Briand, piou out, ha penaoy e teu eur Breton da ober jazz ?

Penaoz e hell eur Breizad dont da veza eur muzisian jazz ? Er memez mod e helfed gouenn : penaoy e hell eur henvroad dont a-benn da hoari rugby, pe eun Europad dont da veza champion judo ar bêd ? Alexandre Dumas, a skriven mad diwar-benn bravigou ar Rouanez, soudarded ar Roue, hag a ree war-dro Aotrouien ar seitegved kantved, a oa eur morian (eun hiron e oa, kentoh, mez er Stadou-Unaned e vije bet greet eur sklav anezañ !). Daoust hag e vije bet red dezañ chom da zeni tam-tam ? En amzer-vremañ e lamm ar zevenadur - ar zivilizasion - a-uz d'an harzou. An hini a blije dezañ sonerez ar Groenland a hellfe mond di da zeski, ha ne zalefe ket da zond a-benn e-giz tud ar vro. Greet e vez e Breiz eun doare muzik ha ne zisplij ket din a-liez, mez pa gavan tostoh din lod euz an traou a zo en tu all d'ar mor braz, e ran war o zro.

Bremañ, evid ar re a fell dezo gouzoud, setu peseurt mod ez eo c'hoarvezet an traou. Kroget em-oa gand an taboulin e 1955 (trizieg vloaz em-oa pe war-dro). En amzer-ze, ne oa ket war-dro ar jazz a reen, mez war-dro sonerez ar vro-mañ, gand begad Kemper. Pevar bloaz 'm-eus greet gand ar Hlaziked, beteg 1959, ma 'm-eus sofjet mad. Gand ar jazz, koulskoude, em-oa greet anaoudegez a-bred-a-walh, war-dro 1956. N'ouzon ket penaoy e teuas soñj din prena eur bladenn vihan bet savet e 1941 gand Louis Armstrong ha Sidney Bechet asamblez, peogwir ne oa ket ar hiz gand eur seurt muzik : sod e oa touz ar re yaouank gand ar rock'n roll. Din-me, koulskoude, ne blije ket ar rock, ha ne blije ket muioh bremañ,

(2) Trugarez da Andre ar Gac ha da « Bretagne Nouvelle » da veza bet aotrect anhonom da advoula ar pennad-kaoz-mañ e « Brud Nevez ». (Bretagne Nouvelle, 24, rue Jules Legrand, 56100 Lorient.)

memez pa vez mesket gand ar gavotenn. E Kemper, n'anavezan den ebed a ouie seni jazz, ha muzisian jazz ne veze ket kalz diouto e Kerne. E 1958 e oen kaset d'ar skol e Le Mans, hag eno e kavis daou pe dri skoliad all a zone an drompil, an istrompil pe ar gitar. Ganto e eo savet eur strollad bihan, hag eno em-eus sonet evid ar wech kenta. Ne oa ket mad ar jazz a reem, eveljust, mez ar pez a oa talvoudusoh e oa abadenou an Hot Club, eur wech ar zizun. Eno e veze klevet gand tud an Hot Club, pladennou ar jazz « Hot », hini ar bloaveziou 1939-1940, peogwir ne felle ket dezo, a zente ouz o Fab Hughes Panassié, digemer ar jazz nevez a oa bet ijinet war-dro 1940 gand eur vandennad sonerien yaouank : Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Bud Powell, Thelonius Monk, Kenny Clarke, Max Roach ha re all... morianed fall toud, diouz Panassié peogwir o-dos laket en o fenn sevel muzik skiantel ha spredel evel ar zonerien wenn !

E-pad tri bloaz em-eus leugnet va fenn gand muzik bet savet gand ar vistri goz : King Oliver, Jimmie Noone, Jelly Roll Morton, Fletcher Henderson, Count Basie, Duke Ellington, Louis Armstrong ha re all... Lavared a hellan eh anavezan mad istor ar jazz !

E Skol-Veur Caen, e leh ma'z is goude evid studia ar zaogneg, e kavis evid ar wech kenta muzisian jazz a oa bet e Caen iver, hag eno em-oa greet anaoudegez gand meur a vuzisian a zeu bremañ e Breiz evid c'hoari gand ar RED LION TRIO (Trikon al Leon Ruz). E 1965 e oan êt da Roazon evid echui gand va studiou ha komañs da gelenn. Eno e oe posUBL din kenderhel gand ar jazz iver.

Evelato, pa oen anvet da gelennet e Kemper e 1969, ne gavis ket eno muioh a jazz evid na oa 10 vloaz en a-raog. Setu, petra ober ? Chom heb « jazz », stlapa an taboulinou e-barz ar ster Oded ? Kaoh ! Benn neuze e oa stag mad ar virus ba'm horv, ha n'edon ket evid kas anezañ kuit.

Mond a ris da Skaer evid gweled Gilles Gourmelon, a ouien en-oa greet jazz gwechall. Hemañ, diouz e du, a anaveze paotred all o-doa disternet abaoe peil 'zo : Herveig Al Lann, euz Sant-Brieg; Serge Goinard, euz an Henbont, ha Latoy Farkas, euz Plouire (Bet e oa bet hemañ gand strolladou Claude Luter ha Marc Laferrière e Pariz). Adsternia reen dioustu, hag eun tammig dwezatoh e roas ar « Jazz-Groupe de Bretagne » eun abadenou vraz e teat Kemper. Pellohig e teuas eun den all, Piwi Bizouarn; eur skipail c'hweh den s oam neuze. « News-Orleans » e oa on doare jazz. A-wechou e teue ganim sonerien vrudet e-giz Claude Luter, Maxim Saury, Bill Coleman, Stephane Grappelli, pe Guy Lafitte, ha gand ar re-ze on-eus bet greet abadenou niveruz dre Vreiz a-bez, etre 1970 ha penn kenta 1973.

Koulskoude ne zaleis ket da zond da veza skuiz gand an doare-muzik-se. « Be-bop » an hini eo am-ea c'hoant d'ober. Neuze, eur wech an amzer, hag aliesoh-aliesa, e tilezen ar JGB evit en em gavoud gand muzisianed all : Claude Guilhot, Michel Roques, Marc Fosset, Chris Woods ha re all...

E 1974, e krouis « JAZZKOOL », eur strollad pevar den, gand Claude Guilhot (vibrafon), Marc Fosset (gitar), Henri Texier (kontrebass), ha me. Brudet-mat e teuas ar strollad-ze da veza e Breiz. Ped abadenn on-eus greet gand « Jazzkoal », n'em-eus ket dalhet kont deuzouto : 200 d'an nebeuta, d'am zoñj, etre 1974 ha 1977. Er mare-ze em-eus eilet iveauz muzisianed a vrud etrevroadel, e-giz Johnny Griffin, Maurice Vander, Chet Baker, George Avanitas, Ted Curson...

A feur ma tremene ar bloaveziou e teue gwelloh an traou ganin, mez ar pez a gaven tristig a oa ne welen muzisian yaouank ebed e Breiz. Ne oa ket souezuz tamm ebed, pa deoue war horre a-nevez ar muzik folklor e-pad ar bloaveziou 70. Ar muzik a reen ne oa nemed eur beradig e-touez mor bras ar festou-noz ha reverzi Alan Stivell. E 1976, koulskoude, e komañsas eur paotr Kemper c'hwezeg vloaz, René Goarer e hano, da hilliga touchennoù eur piano. Ken donezonet ha labourer e oa ma ne zaleas ket da veza gouest da gerner plas e-touez muzisianed a vicher evel ar re am-eus roet o hanoioù uhelloc. Abaoe 1977 om bet asamblez bepred. Goude peza bet e Bro-Zaoz e mis c'hwezeg hag e mis eost 78, evit seni en eur « pub » « The Red Lion » e hano, on-eus choazet an hano-ze, ha gantañ e reom bremañ c'hoaz.

Gwelet e vezet e meur a leh e Breiz, eun tammig e peb leh, gand muzisianed vrudet euz Bro-Frañs pe broiou estrañjour, a-liez. Perag 'peus c'hoant seni gand ar vuzisianed-ze ? ned-ze ?

Eun istor en-eus ar jazz. Arabad kredi e heilfe n'eus forz poui seni ar jazz a-vremañ ma ne veft ket deut a-benn da vestronez ar pez a oa bet greet en a-raog. Da skwer, e vije bet gouest John Coltrane, krouer ar « Free Jazz », da zeni asamblez gand Louis Armstrong. E Festival Nice e vez gwelet strolladou muzisianed jazz a beb seurt skol o sevel muzik war an taol. Er mernez strollad (renket e vezont gand aozerien ar festival) e kaver tud ken disheñvel ha Siarn Stewart, Lee Konitz, Doc Cheatham, Clark Terry... Koulskoude, ne zav kudenn ebed etrezo evit seni muzik asamblez, rag eul langach boutin o-deus en desped d'o disheñvelledriou. N'eus ket ouspen tregont muzisian e Frañs (da lavared eo e Pariz) a ouezfe al lafigaj-ze en eun doare a heilfe beza lakeet kefver-hakeñver gand hini ar vistri amerikan. An darn-vrasa deuzouto o-deus etre 40 ha 55 bloaz. Kroget o-doa gand ar vicher e-pad ar bloaveziou 50. D'ar mare-ze e veze c'hoaz kalz klubou-jazz

(« jazz-club ») e Pariz, hag en eur eila ar zolistid dispar a veze implijet gand ar Blue Note pe ar Club St Germain, o-deus tapet skiant-prenet. Ar skiant-prenet-ze an hini eo am-eus klaskezel tapoud, ha setu perag em-eus darempredet ar re a ouie an traou-ze gwelloh egardon. Bremañ en em zantan krefv a-walh, ha pa oa bet posubl sevel eur strollad sonerien vad, heb tud a-ziavèz Breiz, e stagant outañ.

Daoust hag ez eus selaouerien e Breiz evit ar jazz ? A-benn pedavar e vo greet eur festival e Breiz ?

Respond a rafe Pierre Watters, mestr ar Chupenn Bar e Plougastell (leh ma'z eus bet n'ouzon ket ped abadenn jazz e 79-80) : « Ar jazz an hini eo a zedenn ar muia a zelaouerien amañ ». El lehioù all ives e teu kalz tud bewech ma vez greet eun abadenn jazz. N'am-eus abeg ebed da veza diplijet gand an dra-ze. Ha koulskoude, ne vez ket kenwerzel ar muzik a reom. Peurliesa e sonom toniou amerikan renket ganeom diouz on doare, pe toniou « be-bop » na vezont ket anavezet gand kalz tud : mez plijoud a reont dezo memestra, peotramant ne deufent ket endro e-giz ma reont. E peb seurt leh e vez greet jazz e Breiz : e bistroi e-giz « Chez Paule » pe « Ti Jozig » e Kemper, « Run ar Puf » e Kastellin, ar « Chupenn Bar » e Plougastell. E tiez ar Hultur pe teatrou; e skolion pe skolion meur. D'ar zadorn diwezhañ on-eus greet eun abadenn e-kreiz ar ru ! Peb miz e reom 4 pe 5 abadenn.

Ne veft ket fur ober eur festival e Breiz : ma rafe glao !

Daoust hag e vez posubl gounid e vouet gand ar jazz ?

Kelenner saozneg en eur C.E.S. eo va micher. Ne ran muzik nemed evit va flifadur, ha ne gontan ket warnañ evit kaoud eun tamm arhant suspenn pe, e-giz ma vez lavaret e galleg, « lakaad eun nebeud pezioù moneiz ar pinoc'h ». Arhant a dremen dre va diaouraen eveljust, mez al lodenn vrasa a vez roet d'ar vuzisianed a vicher. Frejou abominabl zo, ha, ma ne vez ket kollet arhant, om kontant a-walh.

Evid ar re a zo war ar vicher, ha n'o-deus nemed eun drompili pe eur hontrebas evit dont da veza pinvidig, ne die ket beza èz ar jeu ! Reou zo a zo en o bleud gand an aferiou : dont a reont a-benn eun tammig gwelloh. An darn vuia euz ar vuzisianed a vicher a ra traou all estreged ar jazz. Maurice Vander, da skwer, unan euz gwella pianoerien a zo bremañ er béd, a zo eiler Claude Nougaro. Red eo beza eur « stereodenn » a vrud etrevroadel evit dont a-benn da veve mad gand ar jazz.

*Seblantoud a ra e teu gwelloh an traou bremañ gand ar jazz.
Petra a zoñjez diwar renevezadur ar jazz ?*

N'eus bet krouet netra nevez abaoe penn kenta ar bloaveziou tri-ugent, abaoe Coltrane, d'am zoñj. Soniou nevez a zo bet savet, mez arabad kemmeska soniou ha sonerez ! Ar pez a glever an alesa a vez Jazz-Rock, pe Jazz-Folk, pe Bossa Nova, hebdale e vo ijinet Jazz Disco, gwelod a reoh... Kredi a ran ez eo bet savet dije toud an traou brao. N'eus renevezadur ebed euz ar jazz : d'an nebeuta, ne vez ket revenezet danvez ar muzik. Ne zinifi netra ar revenezadur a blii d'ar gofversañted. Pa welim 3 000 selaouer evid Martial Solal e-giz ma welom evid Keith Jarrett, e hellim kaozeal euz revenezadur ar jazz : pa oa deut Solal e Kemper ar bloaz paseet, e oa war-dro 150 selaouer. Hag evelkent, gand Martial Solal, ema ar wirionez. Siwaz, ne vez greet hirio nemed traou « à la mode ». Renevezadur ar jazz n'eus ket anezañ. Gand an traou koz avad, ez eus kalz a blijadur da gaoud c'hoaz. Ha pa lavaran « koz », an traou-ze n'o-deus ket ouspenn ugent vloaz ! An traou a dalvoudegez a zo sañset padoud eun tammig pelloh, neketa ? Daoust hag eh ehanim da zelaou ouz muzik Yann-Sebastian Bach war zigarez eo bet savet daou hant vloaz zo pe ouspenn ? Tamm ebed !

Petra emaout e soñj d'ober er bloaveziou da zond ?

Kontant e vefen da jom e-giz m'emaon bremañ, da lavared eo, eun den a zavfe muzik evid ar blijadur, ha gwelloh-gwella. Chañs am-eus pa'z eus ganin daou vuvisian dispar : René Goær, da genta, keit ha ma hell chom er vro, rag eun deiz e vo kaset da leh all. Ha François (Fañch) Gaimard euz Sant-Brieg iverz, a zon war ar vibrafon diouz eun doare a gavan divoutin. Eur paotr euz Pariz a zon gand ar hontrebaz zo c'hoaz : Marc-Michel eo hennez, unan euz ar re wella a zo e Pariz. Ma vez posUBL din ober jazz gand ar re-ze, e vin euruz, peogwir on-eus ar memez menoziou toud. Enrollet 'z eus bet eur bladenn ganeom e-pad an hafvez diweza, a deuio er-mêz da vare Nedelec. War ar bladenn-ze e vo kavet, ouspenn Goær ha me, Pierre Michelot (kontrebass), ha Louis Stewart gitarer euz bro-lwerzon. Swinga a ra ar jeu !

PRENIT EVID 100 LUR !

Kenta listennad

- Danevellou euz an amzer-vremañ (nevez deuet er-mêz)	24 lur
- J. Riou : Geotenn ar Werhez ha Barzonegou (embannadur nevez)	34 lur
- Morvan : Pennadou tennet euz Feiz ha Breiz ..	15 lur
- P.-J. Helias : Tan ha ludu	15 lur
- E. ar Barzig : Buhez ha Faltazi (eil leor)	18 lur

An oll leoriou-mañ evid 100 lur
(e-leh 106 lur hag ar mizou-kas).

Eil listennad

- Koumanant da Vrud Nevez evid eur bloavez ...	60 lur
- Ajenda Brezoneg 1981, stumm braz (pe godell)	15 lur
- Danevellou euz an amzer-vremañ (nevez deuet er-mêz)	24 lur
- Fiselezed Groñvel (Kan ha diskant)	10 lur

Kement-mañ evid 100 lur
(e-leh 109 lur hag ar mizou-kas)

Kasit ho chekennou
(en eur verka warno « Kenta » pe « Eil listennad ») da :
Brud Nevez, 6 ru Beaumarchais, 29200 BREST
C.C.P. Brud Nevez 893-94 P Roazon

ADKOUMANANTIT

- Kasit deom kerkenk talvoudegez hoh adkoumanant !	
- Klaskit koumananterien all da Vrud Nevez !	
- 3 goumanant evid 2, ma kavit da goumananti tud ha ne resevont ket Brud Nevez c'hoaz.	

HEKLEO TRAON BOUZAR

V

Nedeleg a deuas adarre gand eur gwiskad mad a erh hag a badas ouspenn pemzeg deiz er goañv-ze. Al laboused am oa truez outo ! Ne gavent ket kalz a dra da lakaad en o beg e penn berniou kolo Kergong. Ar brini a duec bemdez war ar bern ruta da doulla anezo. Mez ar ruta o-unan a yee buan war o hiz : bemdez e veze pozazet evid an nebeud moh a oa. Meur a hini euz ar re-mañ n'o-doa neuze c'hoaz evid loch nemed eur gwele kloz lakeet war e Benn, ha toet gand herdin keuneud lann etre e zivesker en èr ha klozet gand eun nebeud gouzel hag hesk diouz ar Prad Braz.

Tad en deiziou-ze a faoute tammou gwez fao heb talvoudegez ebed chomet war-lerh ar boutaouer koad. Tammou

n'ankouait ket pêa
hoh adkoumanant
ha klask deom koumananterien all

biskorn (12) ha klaofviet (13), seh bremañ. Mad hepken da ober keuneud kordenn da gas da unan bennag en Arvor. Er mintin-ze, Tad en-doa lopet ha dilopet gand e horz war ar gennou, hag eun tamm bennag gand e vouhal. Pa deuas poent mern, ar horn-boud her galvas. Hag e laoskas e labour evid dont d'ar gêr, tostig da eun hanter leo.

Mez bremañ an erh a stage ouz e voutou-koad, hag ar re-mañ a dreunie (14) en eun tu, goudé en tu all. A-benn savas munutenn n'en-doa ket greet daou hant metr, setu ma savas imor ennañ. Tenna a reas e dreid noaz diouz kolo e voutou-koad, kregi a reas en e voutou en e zaouarn ha d'ar red buanna mi helle d'ar gêr dre an erh, war e dreid noaz. Er penn kenta, daousta da yenenn an erh, ez ee madig a-walh. Pa erruas evel-se c'hwezennet oll, e dreid a oa goulskoude evel skornet. Goude-ze eo e tiwaskas eur boan haro en e zivesker hag en e dreid, dre ma teue buhez enno a-nevez, endro. - « Biken ken, ne rin an dra-ze ! » emezañ. « Re ger eo ! »

Goulskoude, gwella tra da vale eo an treid, pa n'eus ket gwelloh. D'ar poent-ze, ne oa douetuz nemed eun oto e Treouergad. Hini Gastedie ! Evel an otoiou all euz he amzer, homañ a oa iverz eur « Rozali » pourset ha storlokuz da goll oll boultern an hent dre ma teue warnoh en hafv. Eur wir boultern a goantiri hag a bakeh war ho tillad ! N'ouzon ket e pe leh en-doa bet Gastedie e bermi ! Mez pa weled anezañ a tond war an hent oe gwelloh deoh laosker hent a-walh gan-tañ ! Dreist-oll, ma en-doa plantet eur bannig a-zindan e fri.

Eur wech zoken, d'an nebeuta, en-doa daou pe dri. Rag ar « Rozali » he-doa klasket afer euz kement bern mein a oa war vord an hent etrezeg Gwiprofvel. An abadenn, en devez-se, a echuas er Gwez Kistin Kervered, « Rozali » a jomas « bloket » etre ar gwez hag ar hae ! An deiz war-lerh oa deuet war al leh, ar mestr-mevel gand ar marh Bichar da weled petra a helled ober evid klask lakaad Rozali adarre e kreiz an hent. Rag evid bremañ, evel ma'z edo, ne oa mui ganti an disterra tamm fouge, an dra-ze zo sur.

Kalz ebat a veze, e-touez tud or parrez vihan gand an disterra tra. Sellit, beza a oa evel-se dija e Treouergad, zoken a-raog ar bloavez pevarzeg hag ar hirri-dre-dan, kirri goul-

(12) **biskorn** : kogneg.

(13) **klaofviet** : skoulmet.

(14) **treunia** : trei war o genou, pe warzo o-unan. « Treunia ra e voutou » = mezo eo.

koude renet dre eur « pilot otomatik » ! Ma n'edo ket ar blenier e stad da ren e garr, « leun-mad » ma'z oa e Gwiproñvel pe Vilizag, e veze treinet diouz an ostaleri ha taolet e foñs e wetur da gousked. Neuze e veze distaged al louach (15), kiañviet dezañ brao e gabestr e tro e houzoug, ha lavaret dezañ : « Alle ! Kas da batron d'ar gêr, mez taol evez eun tammig alato en digontroiou (16) ! »

Ped gwech en-doa greet al labour-ze « Vertebr », ha meur a hini all euz louachenou ar vro ! Ar re-ze a oar kalz muioh a istoriou egedon-me. Vertebr en-dije gellet trolat e Longchamp evit an « Tiercé », hag iveau kaoud prizou ! Eul louach estoñuz, sebezuz, a deue d'ar gêr diouz a Vrest ker buan hag eun taxi hirio ! Kazimant en eun drotadenn war beder leo hanter. Gwenn-kann gand ar c'hwezenn hag an eonenn etre ar stern pa errue e Langiouez. Markiz a ziskenne neuze a-wechou c'hoaz hanter-gousket, hag e lope dezi war he chouk ha war he zäller : - « Vertebr va merh ! Te zo terrupla louach a zo ! »

A-wechou Markiz a oa divergont evelato, ha ne ehane da froueta gand e douchenn (17). Vertebr a fachas eun devez, en aner. Dindan flemmadennou an douchenn, Vertebr, droug enni, a dardas groñs gand he bwetur hag a gomañsas da skei ha da rual ar pez ma helle gand koz karrigell ar Markiz. A-benn ar fin, unan euz charritelloù (18) ar gazeg a yeas dreist an tavañcher e-touez treid ar Markiz ! - « Petra, Vertebr ? Te peus soñj dont amañ ganen em bwetur ? Djiou ha djiou ! Bale evel-se bremañ d'ar gêr ! » Ar paour-kêz louach a deus evel-se diwar-dro Gwiproñvel da Langiouez... war deir garr. Ar bederved er wetur gand ar Markiz !

Eur wech all, Vertebr a dileas kemered ken groñs ha ker buan kreiz Bourk Milizag o tond diouz Lokournan, ma tumpas oll dud he bwetur... dre ar skaiiller ledan, en tu d'ar voger, er vered, Markiz hag all ! N'on ket sur, ma ne erruas ket an deiz-se, Vertebr, heh-unan-kaer, gand he bwetur, e Langiouez. Ha Vertebr ! Pebez loen bwetur !

War-dro ar bloaz daou ha tregont eo e prenas Tad eun ebeulez daou vloaz e Foar Lanniliz. Ganet e oa en eun tu bennag e kostez an Aber-Ah. N'oa ket ponner anezi. Mez sevel a ouie he fri da glask an avel, evel ma ree sur a-walh war

(15) louach : eur marh, pe eur gazeg skañv a hell mond buan, mad da ober eul loen bwetur.

(16) digontroiou : kernel-tro an henhou.

(17) touchnn : beg ar fouet.

(18) charritelloù : arzellou.

tevennou Landeda, o taoulammad war-lerh he mamm. Deuet da Gergong e kavas adarre douar braz da haloupad, mez bremañ e-touez ar brug, al lann hag ar balan. Ken kanfartez a gavas Tad anezi ma oe hanvet « Mignonne » ! Imor ha kouraj a ziskouezas kement hag he fatron nevez. Daou oant greet evid en em gompreñ. - « Honnez a houezo bara va bugale kement ha me ! » emezañ. Pa jome eur harr bennag el lagenn, eur wezenn goz da dreina a-gosteñ, pe eur mén karreg, Mignonne a veze digaset.

Euenna a ree brao he sugellou da genta, ha goude-ze e taoublege he hein, he hov tost d'an douar, astennet oll war he divesker a-dreñv, an daou bao a-raog dibrad diouz an douar, he fronelloù digor-braz, sonn-pik he skouarniou war an a-raog, eur morched (19) geot c'hoaz etre he dent, he lagad leun a skiant vad, hag e weleñ souezet ar mén braz, ar pilgos, pe ar harr, loen limon hag all, o lohad, hag o tond ganti.

Na pebez kazeg a ziblase beteg pemp pe c'hweh gwech he fouez : eur gazeg souezuz e-touez oll gezeg ar vro. Daoust ma'z oa pell da veza ar bonnerra. Mad d'al labour eta. Med iveau evit bwetur ar Gergong abaoe ma oa eun tamm hini, brao a-walh, mez prenet gwall-ger hervez ya zad. Al loen gwenn a oa brudet, kement pe vuioh c'hoaz hag hini ar Hloher. Eun tamm postierenn skañv marteze, med seh war he memprou. Evel kezeg Landeda war an tevenn oa red a-wechou pennaski anezi, anez drav ebed ne oa ouspenn dézi, pa 'doa c'hoant mond da bourmen da glask eur marh bennag. Drav an Terrier Braz a oa uhel, pemp troatad. N'eus forz, Mignonne a lamme dreist gand he fevar fao hag a yee kuit da glask he faltazi, etrezeg Milin Gerbrieg. Hag e ve kavet o hourrichal (20) hag o rohad he c'hoant 'leiz he fronelloù da gezeg ar Gozler, pe Benn an Drev Stank.

Eur wech hepken on bet ganti, war va c'hwezeg vloaz e Pardon ar hezeg e Sant Alar e traon Lestrehone. Evel just, me am-boa bet iveau va-unan, va lamm Sant Alar ! Michel ar Hloher, va hamalad a oa iveau gand e loen gwenn. Leun a dud yaouante ha koz a oa, leun a gezeg iveau. Ar brosesion a yee azaleg Plas ar Hezeg e bourk Gwitalmeze evit mond beteg ar japel. An oll gavaleurien, hag an oll gezeg fichez brao : moue ar hezeg hag o lostou treset kaer, evel evit mond d'ar honkour, ha dre douez bleun balan. Eur hanail (21) bennag en-doa zoken roet eun tammig « Saint-Jean » d'e hini ! Eun

(19) morched : eul lodenn hepken diouz genaouad geot al loen.

(20) gourrichal : gourrizia.

(21) hanail : farser ha c'hoarzer.

tamm pebr pe nebeud : setu ma save e lost, hag e skouarniou iveau. Eun tamm « allure » petra ! Hag al loen neuze ne jome mui a-blas !

Setu ma teuas ar brosesion gezeg, ar beleg iveau war e loen er penn kenta rag an oll a ree an dro d'ar japel ha d'ar Groaz. Goude-ze d'an droig ez eem d'ar ouer zour evid lammad dreist. Eur hoz gouer ha n'oa ket terruploch eged hini ar Prad Braz ! Mignonne a ree beteg-henn brao he zro d'an drot. Ne welas ket ar ouer, nemed pa oe dirazi ! Mignonne a jomas neuze groñs a-zav, harpet mad ganti he faioù a-raog, o refus ober al lamm. Me avad, war he Hein, a oa bet suprenet nèd ! Hag e ris eul lamm-penn-dibenn ken brao dreist he skouarniou hag ar ouer zour, kaset da blava evel eur fleurenn, er prad all, war va fri.

Kalz tud er brosesion, pa zavjon em zav a-nevez, a strakas o daouarn endra hellent. Nag a c'hoarz e-touez an dud evid taol fin al loen gwenn ! Goude-ze avad, Mignonne a blegas evid mond er foenneg all, dindan eun taol baz bennag, ha me diouz va zu o sacha war he habestr. Neuze e reas iveau al lamm terrupla euz an oll gezeg a oa deuet da bardona da Zant Alar. C'hoarz adarre na petra 'ta ! N'ouzon ket ma selauas mad va loen prezegenn ar beleg. Mez beza a oa bet hananezh e-unan, e penn ar bajenn aviel displeget en devez-se. Med n'eus forz, me a oa fier euz va loen gwenn hag e droiou kamm.

Loariadenn oa dreist-oll oh ober e labour a louach : evid an disterra digarez, Mignonne a ree an neuz da gaoud eun tamm aon anezhañ, eun tamm journal o rodella gand an avel a-dreuz an hent, eur staotadem o lilia en heol war an hent du. Mignonne a groge dioustu da ober tro verr da vond endro. Red oa lammed dioustu euz ar wetur d'an douar, evid mond da gregi stard e gweeskenn al loen, ha da vond gantañ evel-se he-biou an tamm paper pe eur ranellerez all bennag.

E-kreiz kêr-Gerinou, eur wech, oa bet tost an traou da vond fall-fall. An tramway a duec a-gas d'an traof e penn all ar ru oh ober « ting ! ting ! ting ! ting ! ». Mignonne a jomas plantet war ar plas, a glaskas kula he bwetur war he hiz, e gwerenn vraz ar farmasi ! Kazimant edo ar wetur, an diou rod war an trotouer pa helljón pega en he gweeskenn endra hellen. Euruz din, an tram a frenas yud war ar raillou, hag echu an traou evel-hen : - « Tamm degourdi ! Dalh mad d'az loen sod 'ta ! »

Er goañv seiz ha tregonet e oa bet diou ebeulez vihan e Kergong. Hag o-diou oant bet dalhet er gêr. Goude an eost war-lêr, an traou a yee mad. Mez preñved o-doa. Mad e vije spurja anezo. Setu ma oe kemeret louzou digand ar veteriner.

Mez pebez taol : daou zevez goude oa maro an ebeulez kenta, hag eben ne harpas nemed eun devez all. Ampoezonet o-diou ! Al louzou a dilee beza kemeret glebor hag o veza ma oa ennañ eun nebeudig arsenig, hemañ a reas ar raval. Va zud a oa adarre rannet o halon. Me a leñvas an ebeulezed evel ma 'm-oa leñvet pa oe mezvet deom on tad !

Kollet oll boan hag oll hounid ouspenn bloaz ! Dre faot ar veteriner ? Den ne ouezo morse. Penaoz ober an amproù ? Evel ma lavaras d'am zad eur huzulier juridik. Ar pez a zo, sur eo ez eus louzeier dañjeruz ! - « Gwelloc'h eo c'hoaz an dra-ze, eged maro unan anhanom ! » eme on tad. « Labourou adarre, setu toud ! ». An diou ebeulez bet digoret evid klask gouzoud, a oe enteret e traof Park al Leur. Mez va halon a jomas pell leun a velkoni.

War-dro ar poent-ze eo e teuas Job ar Brouder da Geruzog. Penaoz e teujom buan kamaled vraz-kenañ, e vab Jean ha me, n'ouzon ket ken. Marteze dre m'on-doa on-dau pep hini e « vountagn » : Jean war dorgenn Keruzog ha me war dergin Traof Bouzar. Leun a draou a veze desidet etrezom. Ha ne oe ket pell, e oa eun trede : Laurant ar Gosker, nevez erruet iveau er barrez. Azaleg neuze an tri lakepod a oa atao asamblez e tu-pe-du : o haloupad ar Hurru, Lokournan Vihan, Sant Jaoua Plouyian, pe e leh all. Eun tammig brao a blijadur a gavent o haloupad Doue a oar e pe leh gand o veloioù nevez-flamm. Va Nora hanter-kours a goustas kant skoed ! N'ouzon ket penaoz am-oa kavet an arhant-ze. Gant sikour braz va zud, anad deoh.

Eun devez ha setu 'maint eet o-zri da Vro-Gerne dioustu goude an overenn-vintin. Da nav eur edom en tu all da Blougastell, da zeg eur e Kimerh. O vond d'an Nivod edom mez astenn an hent on-doa greet o treuzi Kimerh war-zu Kemper hag o klask on hent dre Lopereg. En em gavet e Lopereg e oa lavaret deom on-doa c'hoaz pemp pe c'hweh kilometr da ober c'hoaz a-raog Skol al Labour-douar : - « Gwelloc'h eo deom debri da genta amañ ! » eme ar baotred. Kreisteiz oa, tomm oa, naon a oa ha sehed iveau. Ar baotred a evas kalzig chistr ! Mad an traou ! Mez pa zavjon a-nevez war o veloioù, ne yee ket ken. Ar chistr en-doa trohet deom on divesker dindan an heol.

Pa errujom en Nivod os ouspenn diou eur hag on-tri on-doa eur c'hoant kousked mantruz... dre ma tiskouez deom e draou an Ao. Rannou, rener meur ar skol. Nag a boan o tiabafi ! Antoine Geroulah n'edo ket c'hoaz eno oh ijina war-dro ar chatal, c'hweh pe zeiz vloaz goude. Panaveze, pebez goap a vije bet greet deom ! Evel ma lavare Laurant : - « Leun a draou en-deus diskouezet deom ! N'ouzon ket re vad petra er penn kenta. Mez dre ma teue ar pardaez. N'eus

forz I N'on-oa ket kollet on amzer o weled ar hreier, al loened er peuriou, an oustillou, ha kant tra all. Med re vuan, sklér eo.

N'am-eus ket a zoñj e pe leh on-doa lojet er pardez-se. An deiz war-lerh, Gouel Yann, eh errujom en Hañveg, dre Goajou Rumengol. Resevet mad e oam gand eur hamalad da Job, tad Jean. Hag ar pez ne reas ket deom displijadur, merhed yaouank en-doa. Setu ma 'z eas buan an devez, ha goude koan en hent da ober un droig d'ar bal e gar Hañveg. N'oam ket dañserien evid deg gwenneg, ha goude beza breset eun tamm bennag treid ar merhed, tapet iveau eur banne bennag, a-benn hanternoz edom ramaset da gousked war eur gwele foenn. N'oam ket diéz da gontanti en amzer-ze. An deiz war-lerh oa poent deom « skrabad » d'ar gêr evel ma'z oa prometet d'ar gerent.

Bremañ er gêr e kemeren muioh-mui labour Laou : desket mad din gantañ va micher a fagoder keuneud. Seiteg pe driweh kant keuneud lann a oa berniet en Terrier Braz, ha war-dro deg kordennad lann goz. Riñset oa oll evid an dro genta. A-hend-all, meur a dro dija, Tad en-doa klasket iveau dont a-benn euz targenn an Terrier Braz. Eun hanter devez-ad gand an hent-karr, ha karget a veur a gant toull a beb seurt : toullou lapined, mez iveau lern, brohed, hag a beb seurt anevedez gouez ar vro, douetuz a-walh.

- « Aze, paotr », eme eur chaseour koz, « ez eus c'hweh estaj en toullou-ze ! An oll doullou pe gazimant a zo boutin. Pa deu eul louarn, pe eur broh dre eur penn, al lapined a fich o lostou d'ar penn all. La ! Setu penaouz emañ an traou aze e-barz ! » Ne veze furedet (22) an Terrier Braz nemed deiziou diweza ar chase, evid ober d'ar blijadur padoud. Ma poa c'hoant fureda gand eur fured hepken, e kolleh hoh amzer. Hag ar furede a duec er-mêz. Nemed eiz pe zeg devez goude, pa ne oa mui lapin ebed a-wel ! Neuze e teue beteg an tiegez da glask eur banne lêz bennag. Beb bloaz on-doa istoriou evel-se.

Med pa duec devez fureda an Terrier Braz, e veze diskennet ennañ deg pe zaouez furede asamblez. Hag e-pad an deiz e weled lapined o winta er-mêz diouz o zoullou e-barz ar seier-filed, pe e beg fuzuillou deg pe ugent chaseour war evez. Pebez abadenn ! Anez an distruj-ze, en douar-ze, al lapined a oa er gêr. Al louarn daoust dezañ da veza eur paotr fin, e bake nemed diouz an nebeud.

War-dro ar bloaveziou tri-ugent, al lapined a duec da veza eur rivin evid va breur. O vond diouz eurwarenn d'eben e

(22) fureda : lakaad ar furede en toullou lapin.

weleh daouezeg pe ugent lapin o sevel o fri dirazoh, a-raog en em lavared : « Mad ! Kouiz deom mond diwar e hent. » Ar peuri a yee ganto, an eost hag ar haol hadet evid ar zaout. Ha goulskoude an tieg en-doa digaset eur hanol dre garbur war ar plas. Hag e ree eun trouz braz : « baoum » beb deg minutenn. Mez a-benn ar fin, ne oa mui lapin spontig ebed ken er vro. Red oa eta led aanezo gand eur fuzuill beb tro ma'z ee da gerhad ar zaout, gand autre ar gward.

Eur zulvez e houennas diganen : « Ne peus ket ezomm a lapined ? » - « Lapined » - « Ya, emezañ, triweh a zo aze ! Nao paket deh da noz, ha nao all er mintin-mañ ! Eo ! O kerhad ar zaout ! Ma peus soñj mond da gampi gand ar re yaouank, kas anezo ganez ! » Setu ma kaser ganen nao lapin brao hag a reas plijadur da veur a hini. Ar hleñved eo a doste euz ar vro hag a ree dezo beza ken niveruz er bloaz-se. Er bloaz war-lerh, oant « mixormat » nêd ! Ne gaved nemed truillou a lapined treud ha dall, o vavel a beb tu. Peadra da Lan al Louarn, e-unan, ober fae warno.

Mez deom endro d'an Terrier Braz. Tad en-doa c'hoant atao freuza an toullou divergont-ze. O soñjal e vije nebeutouh aze a quezeri hag a lapined. Stern a reas eun devez e gezeg ouz an arad, goude beza stanket an toullou diwar gorre a daoliou treñch, ha dao da glask turiad ar bosou-ze entre an toullou ! Mez e gezeg a ree lemnen a-dreuz, hag ez oa eun tamm foultre, o fourra o divesker en toullou kuzet. Ober a reent frapou a beb seurt. Gwriet oa an douar gand gwriou raden, hag a beb seurt lorniaj. A-barz ar fin, a-raog ma oa gellet ober an disterra tamm labour a dalve eun dra bennag, e oa torret sugellou, sparlaou, ha traou all c'hoaz douetuz. Ha Tad, dihoutet (23) nêd, a zisternas evid mond d'ar gêr.

O tigas ar heuneud d'an traofñ edo abred va labour gand Laou Merser : haleg, kistin, kelvez, bezo, fao, skao, ivor (24), spern-du, spern-gwenn, dero, a-wechou eur skourr pin pe zapin, lann goz, lann zoñv (25) zoken ha balan dreist-oll, eun tamm koad hell (26) beb an amzer, o teuler a-gostez raden, drez hag askol gand ar brug. An dra-ze a veze amarret ha

(23) diboutet : fastet.

(24) ivor : keuneud mistr, liou melen ar hoad, du ar hrohenn, implijet evid ober boutigi ha panerou.

(25) lann zoñv : lann ha ne boulz nemed e douar gleb, gand nebeutouh a zein : lann ha ne flemmont ket kement.

(26) koad hell : pupli, koad-kren.

skodet war rinkl pe war galkul (27). Evid ezommou ar gêr pe da veza gwerzet.

Ni a vernie keuneud a-liez war ar plas. Med iveau, meur a vîller beb bloaz war bord an hent war-zu ar bourk : berniou foger (28) gand tammou keuneud teo digaset, en herdin, war bordou penn ar bern. Laou a ziskouezas din penaouz neza skodou ken teo ha treid oustilloù. Hañ ya ! An amzer goz-se a zo bet plijet-kenañ din. Nag a youl a oa o kenstriva gand Laou da glask ober kement hag heñ. Netra da ober !

Tonton Louis Geroulah iveau a ree an heg ouzin ! E-pad an deiz-pad on-doa kenstrivat on-dau war atao ar memez hor-denn geuneud beteg an noz, e Koad Gwaremm Aho ! Tonton Louis, a-rao mond da goan, a gontas ar houchou a bemp hordenn pep hini. An eil hag egile ahanom en-doa amarret e-doug an deiz-se a viz du, d'al lah dalhmad : just daou hant derou diouz ar hant (29) ! Pep hini en-doa amarret eta eur harrad mad a geuneud, en e zevez. Laou, e-unan, n'en-doa biskoaz greet gwelloc'h ! Kaorantin ha va zad a oa iveau en deveze e Gwaremm Aho hag o-doa labouret mad. Mez chomet oant c'hoaz pell-war-lerh.

Evel just war ar balan ez eed taerroh hag e Miz even, hir an deiz, Laou a ree brao e dri hant evel-se evid ar boulouñjer, hag a-liez muioh. Med a-hend-all c'hoaz, nag a draou a ouie ober : boutigi, kestou, boutou kolo..., ha c'hoaz war ar marhad ober goap diouzin. Heñ eo a zeskas din, eun tamm bennag, brakoni ! Diouz an noz, en desped d'ar gward-chase gand e lagad warnañ, luch a-walh gwir eo, Laou a boze eul las pe zaou, dreist-oll da voulh ar zizun. En deveze war-lerh ma n'oa ket tremenet Lan al Louarn en e raog, e kave beb an amzer eul lapin bennag krouget. Goude oa red-mad chom eur pennadig heb, goude ar fourradennou-ze (30), ma n'oa ket a c'hoant kaoud istoriou gand ar gward.

(27) war rinkl pe war galkul :

a - war rinkl : ar skodenn a zo pennet ganeoh e lagadenn, e leh ma rit ar rinkla (« link » a lavar Vallée) penn all ar skodenn, beteg ma vo stard an hor-denn geuneud. Neuz ehouoh gand eur hlaofit (eur hlaos) war gorre.

b - war galkul : pe « dre ar hant » : ar fagoeder a oa pêet, n'eo ket diouz an deiz-labour grêt, mez diouz ar gont. Amañ ar skodenn a zo nezet er mod all, e tri leh gand eun troatad etre pep hini. Setu pa glaofit ar skodenn war ar heuneud, ho-peus eun hor-denn blad, ha n'eo ket ront evel an herdin war rinkl. Kement-mañ a reed evid ar boulouñjer dreist-oll.

(28) berniou foger : grêt gand fougé.

(29) just daou hant dero diouz ar hant : ar harrad keuneud a ree atao 200 hor-denn diouz ar hant.

(30) fourradennou : goude beza bet grêt kemend-all.

Bloaveziou all a deuas hag a oa red a-liez gwerza ar heuneud war o garr da gempenn d'an Arvoriz. Me a blije kalz din gweled ar baotred kaled-ze o tond da Dreouergad gand o bisah war o skoaz, eur falz strob hag o zrefich keuneud. A-liez e teue ganto eur mouchouerad brennig pe ormel hag iveau leun a gaoze farsuz evidon. Nag a blijadur o seloou mouez Fañch ar Born euz ar Rip Lambaol, pe c'hoaz Saig an Nefch ar hloher koz, Job ar Hopi. Plas a veze greet dezo da gousked en ti pa veze gellec, da vihanne evid eul lodenn pa vezent kalz. Ar re all o-doa eur gwele kolo en eun tu bennag er hrieier.

Fañch a hanve e vab, o ! gand leun a garantez avad, ar « gaster braz » ! Hemañ a oa ken kaled seuliou e dreid ma save war ar harrad lann zeh da renka brao war gorre e « votou » ! Setu ma tiskenne « divotou » kaer gand e dreid noaz war an drein. « Beñ, moñ veu ! » Lod all euz an Arvoriz a fell e keuneud kaled da lakaad er fourno e-leh ar glaou a 'z ee bremañ gand ar « Boched ». Setu ma teuent iveau da gaoud va zad. Diskouez a ree dezo pigosou : gwez koz war oll gaeou on douarou. An tamm pemp kant lur, egile muioh pe nebeutoh. Med dezo d'o harpona ha d'o faouti evel ma pliye ganto. Evel-se eo bet skubet diwar ar haeou an oll gwez koz, evid lezel eur wezenn yaouank bennag da boulz.

L. Conq.
Da veza kendalhet.

GOULENNIT AJENDA BREZONEG 1981

GOLO PLASTIK STUMM « BRAZ » PE « GODELL »

Evid 15 lur nemedken !

DIGAND : BRUD NEVEZ, 6 rue Beaumarchais
29200 BREST

BARZONEGOU DA LENN HA DA ADLENN

D'am zoñj e hellfer ranna e tri rummad an dud a zigoro al leor barzonegou-mafi gand Paol Keineg (1) :

— Ar re - an niverusa, siwaz ! - a zeroz anezaf goude beza lennet ar bajenn genta, ablamour ma 'no-devo kompreñet netra, rag ne skriv ket Paol Keineg evid an «engroez».

— Ar re a youho ez eus amaf eur bennoberenn, o kredi e vo evelse graet diouto tud speredet dreist.

— Hag ar re a boanio da glask ar pez a zo kuzet a-drefiv diésteriou ar yez, Ar re-mafi ne gavint ket kerse.

Al lodenn genta, Boudica, a zegas koun euz rouanez eur meuriad Keited a Vreiz-Veur, en amzer ma talhe ar Romaned ar vro. Hervez Tacite e stourmas kalong eneb ar alouberien hag, eur wech trehet, hi en em zistruias dre an ampezon (61 a. JK.) Hervez P. Keineg e chom en devez hirio Boudica ardamez ar stourm eneb an traou, an dud, ar boazioù a zeu da waska pe da zaotra ar vro, Breiz, ha sevenadurez ar Gelted. Boudica eo ar barz e-unan o klask dihana e genroiz eur skei war o sporejou. Pep hini euz ar barzonegou-mafi a zo youhadenn eun den kizidig hag en em zav eneb ar pez a zo degemeret gand al lodenn vrasa euz ar Vretoned, ablamour d'ar voazamant. An «trevadenner» a zo e peb leh, ha koulskoude « ar bobl hag a os kousket a zo war zav » (p. 15). En eun doare souezuz, ha plijuz meurbred, e kemmesk P. Keineg stourm Boudica hag an hini a renen en amzer vremañ.

En eil lodenn ez eus uno euz « Taliesin », ar barz dall diouganer. Amaf e prest an oberour e anken hag e c'hoant da Taliesin. Lared a ra e zoñjer dirag « ar vro voc'het ». Ouspenn e kaver taolennoù o liva e berr gomzou mèziou Breiz. Gouzoud a ra P. Keineg gervel en eun doare dezaf e-unan, ar mor, an douar, an avel, skeudennou euz ar vro hag a zeu d'ober evel eun « adrefiv » da venoziou ha da dirividennou ar barz.

Habaskoh eo an ton en drede lodenn, « Moments » (Mareou). Aliez e kaver amaf lehiou anavezet, evel Kimerh, ar Menez-Homm, Rumengol, nemed ne vez treset nemed eun nebed linennou, rag ar bed-diavéz ne zebiant ket konta kement evid P. Keineg egod ar bed-diabarz, evel ma heller henn gweled ebarz « Korventenn war vro-Leon » (p. 101).

En aner e klaskfer renta kont euz eul leor evel hemafi, dre vraz. Red eo lenn hag adlenn ar barzonegou, o studia hag o skleraod evid mond en o donder, beteg ar pez a zo kuzet dindan ar geriou. Klaskit an alhwez, ha neuze e vioh gopraet evid ar boan ho-po kemeret, pa zigoro dirazol ar bed barzoniel. Yez Paol Keineg n'eo hefvel ouz hini all ebied : ober a ra aliez gand frazenou hep verb ebied, ijina a ra doareou-lavar iskiz, a-ratoz evid skei eun taol war spered al lenner, tenna anezaf euz e venoziou koz hag e lakaad da brederia. Eur wech muioh e tiskouez Paol Keineg eo eur barz awenet-dreist hag e-neus eur gemennadurez da zegas deom.

A dra-zur e plijfe da veur a hini gweled anezaf o tiskleria e venoz en eun doare ésoh da gompren, med an dra-ze ne zell nemed outafi. Eun devez a vo e kavo eur « hempouez », ha neuze e hello tizoud an « engroez » ha n'eo ket hepken ar pez a anver an « dibab » euz al lennerien.

P.-M. MEVEL.

(1) PAOL KEINEG. Boudica, Taliesin et autres poèmes. Les lettres Nouvelles. Maurice Nadeau, Pariz, 1980. (Barzonegou, e galleg.)

LIZEROU

Eul lizer digand an sotrou KOG :

• E niverenn 31 « Brud Nevez » zo bet embannet eur ganaouenn skrivet gand Le Brun. Kavet am-eus e-touesk paperou koz an destenn orin euz • Amzer an drapo gwenn ha meuleudi ar republik ». An destenn-ze a oa bet embannet e Imprimerie A. Chevalier, 29, rue des Fontaines, Morlaix. • An titi orin oa • Amzer an drapo gwenn « e-leh » Amzer an drapo trikolor ».

Ankouaret 'n-eus Kerlann eur goublad e-barz kanaouenn Le Brun. Ar houblad-ze a zeu just a-raog ar houblad ha n'eo ket klok, e traof pajenn 4 Brud Nevez. Setu ar houblad-ze, evel m'ema e gwirionez :

• A pa lare an den paour eur gwell gomz benaket
E vije en ber amzer gant an dud fall lac'hnet,
Laket vije deus ar groud bek wezen huei,
Da zebri gant ar brini, d'lij a gant an avel. *

Setu bremaf ar houblad ha n'eo ket klok :

• Ar veleien gemere, la, an dekvet loden,
Deus trevajou an douar, poan al labourerien,
Ag ouspen an drederen demeus ho mobilier
Goude maro tud ar paour, O ! na trista amzer. *

Eur houblad all zo, pajenn 5, n'eo ket klok. Setu an diou linenn-ze :

• An noblans deus ket kavet James un dia dies
Ober inutilamant redek goad ar paour kes. *

Eul lizer all digand eur houmananter :

« Felloud a ra din skriva al lizer-mañ d'an aotrou Y. Miossec evid e druga-kaad da vez kinniget da lennerien Vrud Nevez eur gontadenn dedennuz-meurbet diwar-benn ar veaj greet gantaf er Martinik, er Hanada hag er Stadou-Unanet.

Pell 'zo n'em-eus ket lennet eun oberenn skrivet e brezoneg gand eun dorm ken ampart war or yez, eged hini Y. Miossec. Gant geriou èz da gompreñ ha dibabet mad koulskoude e lavar deom didroidell ar pez a wel, ar pez a glev, ar pez a ra. Ez eo d'al lenner mond d'e heul peogwir e tiskouez mad dezaf an traou souezuz gwelet gantaf er broiou estren, enno tud dishefvel-mad o feson da vea diouz on hini. Marzuz eo a-wechou an taolenou a liv hag a ziskouez deom e-pad e veaj. Danvez eur barz gwirion a zo ennañ, me gred.

A-dra-zur, Aotrou Miossec, ho-peus greet eur veaj kaer ha talvouduz. Hogen, mar ho-peus bet plijadur e-doug ar veaj-ze, lennerien Vrud Nevez o-deus bet iver kalz plijadur abaoe o lenn ho tanvell anvet ganeoh « Dreist ar mor braz ». He adlenn a rin a-dra-zur meur a wech c'hoaz, rag eur skwer plijuz eo d'eul lenner breizad eveldon.

Trugarez ha meuliedi deoh, kenvroad ker, evid an tamm plijadur am-eus bet, me, va gwreg ha va bugale, o lenn ho kontadenn dedennuz. Kenavo !

Yann MORVAN, lenner aketuz BRUD NEVEZ.

Notenn digand ar gelsouenn : advoulet e vo « Dreist ar mor braz » e stumm eul leor.

NEVEZ DEUET ER-MEZ

- An Dregeriz : <i>Kanaouennou nevez evid ar vugale</i> (Ar Helennner niverennou 11-12	10 F.
- <i>Kanenneu aveid ar skolieu</i> (Brehoneg Gwened) (Ar Helennner, niverennou 16-17) ...	10 F.
- <i>Kanenneu gwenedeg aveid ar vugale</i> (Ar Helennner, niverennou 18-19)	10 F.
- <i>Fiselezed gronvel</i> (Ar Helennner, niverennou 20-21) (Kanaouennou Kan ha Diskan euz Groñvel)	10 F.
- <i>Eur vinikasedenn</i> da vond da heul pep hini euz al leoriou-kanaouennou-mañ : ar vinikasedenn	20 F.

Da vez goulennet digand :
AR HELENNER, 6 ru Beaumarchais e Brest.
Konta 15 % ouspenn evid ar mizou-kas.

Embannaduriou Emgleo Breiz

NEVEZ ADVOULLET

Jakez RIOU

Geotenn ar Werhez

ha

Barzonegou

- Eur studi diwar-benn J. Riou gand P.-J. Helias
- Taolenn buhez ar skrivagner
- Golo gand P. Toulhoat

Priz al leor : 34 lur. E gwerz e ti « Brud Nevez ».

NEVEZ DEUET ER-MEZ

EUL LEOR NEVEZ GAND BRUD NEVEZ :

DANEVELLOU

EUZ AN AMZER - VREMAN

GAND

**J. Abasq, Remi Derrien, Charlez ar Gall,
P.-M. Mevel, My Skaoudig,
Korantin Riou, Per Trepos**

Priz al leor : 24 lur

**Brud Nevez, 6 ru Beaumarchais, 29200 Brest
C.C.P. 893-94 P Roazon**